

й умінь, які б підвищували відповідальне відношення до власного здоров'я й здоров'я навколишніх як до пріоритетної життєвої цінності.

Література

1. Андреев А. А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация / А. А. Андреев, В. И. Солдаткин. – М.: Педагогика, 1971. – 206 с.
2. Ахвердова О.А. К исследованию феномена «культура здоровья» в области профессионального физкультурного образования / О. А. Ахвердова, В. А. Магин // Теория и практика физической культуры – 2002. – № 9 – С. 12-18.
3. Івановчик Н. Культура здоров'я школярів – засіб всебічного розвитку їх як особистостей / Н. Івановчик, С. Ісаєвич // Соціально-педагогічні проблеми сучасної середньої та вищої освіти в Україні. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – С. 206 – 207.
4. Кривошеєва Г. Л. Формування культури здоров'я студентів університету: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. – Луганськ, 2001. – 20 с.

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ

Іваниця А.В. (м. Полтава, Україна)

Родина – це природний осередок найглибших людських почуттів, де дитина засвоює основи моралі серцем і душею, коли розвиваються почуття доброти, чуйності, любові до всього живого. Батьки – головні природні вихователі дитини. Основний чинник у формуванні особистості – це виховний клімат сім'ї. Рідна домівка – не тільки місце притулку, дах над головою, а й родинне вогнище, місце захисту від життєвих негараздів.

На думку М. Стельмаховича Тіло, душа, розум – ось три кити батьківської педагогіки. Тілесне виховання у сім'ї передбачає зміцнення здоров'я, сил та правильний фізичний розвиток дитини. 'Усі наші зусилля, – зазначає він, – спрямовані на тілесне виховання, можуть бути швидко зведені нанівець, коли ми не захистимо наших дітей і підлітків від такого страшного ворога душі та тіла людини, як алкоголізм, паління, наркоманія, токсикоманія, статева розпуста, СНІД. Поширення цих та інших асоціальних явищ набуло такого розмаху, що нависла смертельна небезпека над самим генофондом нації, а значить, і над нашим майбутнім.

Духовно-моральне виховання передбачає формування високої духовності та моральної чистоти. Складність цього завдання в тому, що воно вирішується, як правило, через добре поставлене в духовно-моральному аспекті життя сім'ї, суспільного ладу, вчинки людей, приклад батьків. Власне, духовність виховується духовністю, перед дітьми відкривається широкий простір для накопичення знань як бази для формування наукового світогляду; оволодіння основними розумовими операціями (аналізом, синтезом, порівнянням); вироблення інтелектуальних навичок, готує їх до розумової діяльності.

Важливим у сімейному вихованні є те, наскільки родина живе інтересами всього народу, інтересами держави. Діти прислухаються до розмов батьків, є свідками їхніх вчинків, радіють їхнім успіхам чи співчувають невдачам.

Успіх сімейного виховання значною мірою залежить від організації домашнього побуту, традицій сімейного життя: порядку в сімейному господарстві, залучення дітей до розподілу бюджету сім'ї, загального режиму дня, визначення для кожного робочого місця, зокрема для навчальних занять, дотримання певних сімейних правил (кожна річ має своє місце, прийшов з прогулянки – вимий руки та ін.). Домашній затишок облагороджує дітей.

Метою сімейного виховання є забезпечення високого рівня освіченості й виховання свідомого громадянина України, здатного на основі життя й досвіду власного народу та досягнень світової науки і культури, врахування національно – територіальних особливостей краю здійснювати соціально-економічний

розвиток і господарювання в державі, утверджувати найвищі ідеали гуманістичної культури й демократичних взаємовідносин людей, відстоювати і захищати права, гідність і честь своєї Вітчизни.

Зміст виховання в сім'ї обумовлений метою виховання в демократичному суспільстві і специфікою сімейного виховання. Тому його складовими є відомі напрями виховання – національне, моральне, правове, статеве, художньо-естетичне, героїко-патріотичне, трудове, екологічне, фізичне та розумове. Алексєнко Т.Ф., Постовий В.Г., Підласий І.П., Фіцула М.М. Основними завданнями сімейного виховання є (Мойсеюк Н.Є., Постовий В.Г.):

- виховання фізично й морально здорової дитини, забезпечення необхідних екосоціальних умов для реалізації можливостей розвитку дитини (генотипу);
- створення атмосфери емоційної захищеності, тепла, любові, умов для розвитку почуттів і сприймань, її самореалізації;
- засвоєння моральних цінностей, ідеалів, культурних традицій, етичних норм взаємин між близькими людьми і в суспільному оточенні, виховання культури поведінки, правдивості, справедливості, гідності, людяності, здатності виявляти турботу про молодших, милосердя до слабких і людей похилого віку;
- залучення дітей до чарівного світу знань, вивчення народних казок, пісень, прислів'їв, приказок, дум, лічилок тощо; виховання поваги до школи і вчителя, прагнення до освіти й творчого самовдосконалення;
- включення дитини в спільну з дорослими діяльність, розвиток працелюбності, творчої особистості, спрямування її зусиль на турботу про навколишнє середовище, виховання дітей цивілізованими господарями та підготовка їх до життя в умовах ринкових відносин;
- формування естетичних смаків і почуттів, уміння розрізняти красиве і потворне в мистецтві і житті, поважати прекрасне у вчинках людей; забезпечення умов для творчої практичної діяльності дітей;
- забезпечення духовної єдності поколінь, збереження сімейних традицій та реліквій, вивчення родоводу; прилучення дітей до народних традицій, звичаїв, обрядів, виховання в них національної свідомості і самосвідомості.

Сімейне виховання ґрунтується на таких принципах гуманістичної педагогіки (Підласий І.П.):

- креативності \вільного розвитку здібностей дітей;
- гуманізму; демократизму; громадянскості; виховання на традиціях народної педагогіки; пріоритетності вселюдських моральних норм і цінностей.

Методи сімейного виховання – способи, шляхи, за допомогою яких здійснюється цілеспрямований педагогічний вплив на свідомість і поведінку дітей членами сім'ї (батьки, прабатьки, брати та сестри, інші родичі). Вибір методів виховання в сім'ї залежить від педагогічної культури батьків: розуміння цілі виховання, батьківської ролі, уявлення про цінності. стилю відносин, культури мовлення і т.д.

Сім'я буде повноцінною і повною ланкою суспільства тільки за умови виконання своїх основних функцій, а саме: економічна, репродуктивна, виховна, рекреативна, комунікативна, регулятивна, прагнення до особистого щастя.

Разом з тим стабільність, міцність і єдність сім'ї забезпечується і взаємною любов'ю, моральною, економічною, правовою та іншими видами взаємної відповідальності всіх її членів, взаємопідтримкою – розумінням та емоційною прив'язаністю. В сім'ї людина відновлює свої духовні та фізичні сили заряджається енергією для трудових, творчих звершень, активної участі в суспільному житті К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Протягом усього

XX ст. сім'я в Україні переживала глибокі зміни, які торкалися усіх ланок її існування. З одного боку, сім'я пододала кризу патріархальних родинних стосунків, а з іншого, вона зіткнулася з новими проблемами, значною мірою втратила здатність виконувати життєво необхідні для людства функції й опинилася в кризовому стані. Кризові явища, що спостерігаються в сучасній сім'ї, стосуються і її економічних, морально-духовних та демографічних основ. Вивчаючи ситуацію, що склалася в сфері сімейного виховання І.П. Підласий виділив такі недоліки у сімейному вихованні: невисокий економічний рівень більшості сімей; низька культура суспільного життя, подвійна мораль, перевантаженість жінки в сім'ї та на роботі; високий процент розлучень, загострення конфліктів між поколіннями; збільшення розриву між сім'єю і школою. Скупність цих та інших змін привели до фундаментальних зрушень у системі взаємодії «особистість – сім'я – суспільство».

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ

Карташова І.І., Мельник Р.П. (м. Херсон, м. Миколаїв, Україна)

Одними з найважливіших дидактичних умов підвищення наукового рівня навчання дисциплін природничого циклу й ефективності всього навчального процесу є міжпредметні зв'язки. Міжпредметні зв'язки, які реалізуються в процесі вивчення фізики, хімії і біології, – це один із найбільш оптимальних способів формування наукового світогляду учнів, це засіб формування різних прийомів розумової діяльності, умова формування загальних знань та навчально-пізнавальних вмінь [3, с.36].

Будуючи модель класифікації міжпредметних зв'язків (МПЗ), необхідно спиратись на три системні основи: інформаційна структура навчального предмету, морфологічна структура навчальної діяльності, організаційно-методичні елементи процесу навчання. Розгляд міжпредметних зв'язків з позиції цілісності процесу навчання показує, що вони функціонують на рівні трьох взаємозв'язаних типів: 1) змістовно-інформаційних, 2) операційно-діяльнісних, 3) організаційно-методичних [1, с.16].

Навчальний предмет, і біологія зокрема, існує на рівні навчальної діяльності, в якій взаємодіють знання і вміння, а змістовно-інформаційні міжпредметні зв'язки постають в операційно-діяльнісному аспекті. Види міжпредметних зв'язків розрізняються за критеріями, що відповідають морфологічним компонентам навчальної діяльності: а) за способом "набуття" нових знань – пізнавальний вид зв'язків, які формують узагальнені пізнавальні вміння (розумові, теоретичні, творчі); б) за способом застосування теоретичних знань – практичний вид зв'язків, який сприяє виробленню в учнів пізнавально-практичних умінь (розрахунково-вимірювальних, обчислювальних, експериментальних, навчальних, мовних); в) за способом засвоєння ціннісних аспектів знань – ціннісно-орієнтаційний вид зв'язків, що необхідний для формування оцінних вмінь та світогляду школярів [1, с.28].

На думку вчених-дидактів, одним з основних компонентів МПЗ є теоретичні знання, загальні для циклів дисциплін, та загальнонаукові поняття.

Другим компонентом МПЗ виступають пізнавальні вміння, загальні для циклів навчальних дисциплін (наприклад, науково-природничих) та загальнонавчальні вміння.

Третім компонентом МПЗ називають методи наукового пізнання: спостереження, експеримент, мислене моделювання, теоретичний аналіз і теоретичне узагальнення.

Четвертим компонентом МПЗ є загальні для циклів навчальних дисциплін